

## LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

### N U T A R I M A S

### DĖL PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS 2002–2004 METŲ PROGRAMOS

2002 m. sausio 17 d. Nr. 62  
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Pritarti Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos 2002–2004 metų programai (pridedama).
2. Pavesti Vidaus reikalų ministerijai koordinuoti 1 punkte nurodytos programos įgyvendinimą ir ne rečiau kaip kas pusmetį informuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybę, kaip vykdomos joje numatytos priemonės.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Brazauskas

Vidaus reikalų ministras

Juozas Bernatoniš

---

PRITARTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės  
2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. 62

### PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS 2002– 2004 METŲ PROGRAMA

#### I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ši programa parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [86-3015](#)), XI skyriaus „Teisėsauga ir teisėtvara“ 455 punktą, Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė ACQUIS priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir ACQUIS įgyvendinimo priemonių 2001 metų planus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 22 d. nutarimu Nr. 192 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė ACQUIS priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir ACQUIS įgyvendinimo priemonių 2001 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [18-554](#)) (priemonės kodas Nr. 1: 1.2.1.-T-B14).

2. Viena svarbiausiųjų Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos kryptių teisinės sistemos reformos, teisėtvaros ir vidaus politikos srityje – įgyvendinti radikalias nusikalstamumo (ypač tarptautinio organizuoto) prevencijos bei kontrolės priemones: kompleksškai šalinti šių reiškinių priežastis, modernizuoti ir stiprinti teisėsaugos ir kitų valstybės institucijų sistemą, remti nevyriausybinių organizacijų veiklą, ardyti nusikalstamų struktūrų, kurios verčiasi prekyba žmonėmis ir prostitucijos organizavimu, vaikų prievartos ir komercinio išnaudojimo organizavimo tinklus. Prekyba žmonėmis ir prostitucija – socialinis reiškinys, todėl numatoma organizuoti jo kontrolės ir prevencijos sistemą, apimančią kompleksą švietimo, socialinio-ekonominio, medicininio, nacionalinio ir tarptautinio lygmens teisinių, mokslinių, organizacinių, taktinių, informacinių, analitinių, finansinių ir kitokių priemonių.

3. Būtina sutelkti teisėsaugos, kitų valstybės institucijų ir nevyriausybinių organizacijų pastangas įgyvendinti Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, susijusių su prekyba žmonėmis, nuostatas. 1995 m. liepos 3 d. ratifikuotos Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 35 straipsnis skelbia, kad valstybės dalyvės imasi visų reikiamų priemonių nacionaliniu, dvišaliu ir daugiašaliu lygiu, siekdamos užkirsti kelią vaikų grobimui, prekybai arba kontrabandai, nesvarbu, kokiems tikslams ir kokia forma, o 1995 m. rugsėjo 10 d. ratifikuotos Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims 6 straipsnis įpareigoja valstybę dalyvę imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų nutraukta visų rūšių prekyba moterimis ir moterų naudojimas prostitucijai.

4. Ši programa buvo rengiama atsižvelgiant į:

1949 metų Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su žmonių prekyba ir trečiųjų asmenų išnaudojimu prostitucijos tikslams nuostatas;

1950 metų Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir jos papildomus protokolus;

1961 metų Europos socialinę chartiją, 1996 metų Europos socialinę chartiją ir Europos socialinės chartijos papildomus protokolus, reguliuojančius kolektyvinių ieškinių sistemą;

Pekino deklaraciją ir Pekino veiksmų platformą, priimtą IV pasaulinėje moterų konferencijoje (Pekinas, 1995 m. rugsėjo 4–15 d.);

Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto generalinės asamblėjos 23-iosios specialiosios sesijos (Niujorkas, 2000 m. birželio 12–30 d.) rekomendacijas Lietuvos Respublikos Vyriausybei (valstybių narių ataskaitų svarstymas. Lietuva. Pirmoji ir antroji periodinės ataskaitos);

Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijas Europos Tarybos valstybėms: rekomendaciją Nr. 9(91)11 dėl prekybos vaikais ir jaunimu, dėl jų seksualinio išnaudojimo, pornografijos ir prostitucijos; rekomendaciją Nr. R(96)8 dėl nusikalstamumo veiklos krypčių Europoje permainų metu, rekomendaciją Nr. R(97)13 dėl liudininkų įbauginimo ir gynybos (kaltinamojo) teisių, rekomendaciją Nr. R(2000)11 dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais;

Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos nuostatas: rekomendaciją Nr. 1065 (1987) dėl prekybos vaikais ir kitų vaikų išnaudojimo formų, rekomendaciją Nr. 1211 (1993) dėl nelegalios slaptos migracijos: slaptų nelegalių migrantų gabentojai ir darbdaviai, rezoliuciją Nr. 1099 (1996) dėl vaikų seksualinio išnaudojimo ir Europos Tarybos rekomendaciją Nr. 1325 (1997) dėl prekybos moterimis ir prievartinės prostitucijos Europos Tarybos valstybėse;

2001 metų Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir protokolą dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertinamą ją.

5. Šios programos įgyvendinimas derinamas su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programa, Organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos prevencijos programa, Nacionaline programa prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą, Migracijos procesų kontrolės programa, Valstybine lytiškai plintančių ligų profilaktikos programa, Lietuvos moterų pažangos programa, Nacionaline narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 1999–2003 metų programa ir kitomis tikslinėmis programomis.

## **II. PROGRAMOS TIKSLAI**

6. Strateginiai (prevencijos ir kontrolės) programos tikslai yra:

6.1. strateginis prevencijos tikslas – kompleksiškai šalinti prekybos žmonėmis ir prostitucijos priežastis ir sąlygas, sukurti prevencijos priemonių sistemą, užkertančią kelią prekybai žmonėmis ir prostitucijai;

6.2. strateginis kontrolės tikslas – griauti nusikalstamų grupių, susivienijimų, kurie verčiasi prostitucijos ir prekybos žmonėmis organizavimu, tinklus.

7. Taktiniai programos tikslai (prioritetai, svarbiausiųjų problemų sprendimo būdai ir etapai) yra:

7.1. sukurti socialines, psichologines ir teises paramos prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms sistemas;

7.2. sukurti socialinės pagalbos sistemas, trukdančias įtraukti į prostituciją vis naujus asmenis (nepilnamečius, bedarbius, smurtą ir seksualinę prievartą buityje patiriančias mergaites, moteris ir kitus);

- 7.3. vienyti valstybės ir visuomenės pastangas užkardyti prekybą žmonėmis ir prostituciją;
- 7.4. šalinti kriminalinių procesų padarinius – silpninti ir likviduoti specializuotas organizuotas grupes, nusikalstamus susivienijimus, persekioti juos, užtikrinti, kad jų nariai neišvengtų atsakomybės;
- 7.5. nustatyti turtą, pajamas, gautus iš šios neteisėtos veiklos ar naudojamus tai veiklai plėtoti, taikyti už šią veiklą sankcijas įstatymo nustatyta tvarka;
- 7.6. parengti teisės aktus, atitinkančius Jungtinių Tautų, Europos Sąjungos, Europos Tarybos, Europolo, kitų tarptautinių institucijų nustatytus prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos reikalavimus;
- 7.7. išanalizuoti ir apibendrinti užsienio patirtį nusikaltimų, susijusių su prekyba žmonėmis ir prostitucija, atskleidimo ir prevencijos klausimais, galimybes ją pasinaudoti;
- 7.8. sukurti valstybinę asmenų, dingusių be žinios, paieškos sistemą;
- 7.9. sukurti prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos, tyrimo ir atskleidimo informacinio aprūpinimo sistemą;
- 7.10. plėsti tarptautinį bendradarbiavimą užkertant kelią prekybai žmonėmis ir prostitucijai.

### III. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS

8. Jungtinių Tautų duomenimis, kasmet visame pasaulyje parduodama daugiau nei 4 milijonai žmonių (Vakarų Europoje – 500 tūkstančių) ir tai nusikalstamo pasaulio sindikatams duoda iki 7 milijardų JAV dolerių neteisėto pelno.

Prekyba žmonėmis pasaulyje suvokiama kaip vergijos forma ir pripažįstama vienu pagrindinių žmogaus teisių pažeidimu. Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 4 straipsnis skelbia, kad niekas negali būti laikomas vergu, o vergovė, prekyba vergais ir visos jos formos draudžiamos. 1926 metų Konvencijos dėl vergovės 1 straipsnyje nurodyta, kad vergovė – tai padėtis ar būklė asmens, su kuriuo elgiamasi iš dalies arba visiškai kaip su nuosavybe. 1956 metų papildomos konvencijos dėl vergovės, vergų prekybos ir į vergovę panašių institutų bei papročių panaikinimo praplėtė 1926 metų Konvencijoje dėl vergovės pateiktą vergovės apibrėžimą – papildė ją sąvokomis „pavergimas už skolas, baudžiavinė padėtis ir santuokinė vergija“. Be to, minėtosios 1956 metų konvencijos 1 straipsnio (d) punktas draudžia atiduoti vaiką ar 18 metų neturintį paauglį kitam asmeniui už atlyginimą arba be jo, siekiant išnaudoti tą vaiką ar paauglį arba jo darbą.

9. Šiandien prekyba žmonėmis – tarptautinė problema, nes kasmet dešimtys tūkstančių moterų palieka namus ieškodamos darbo ir geresnio gyvenimo užsienyje. Dažnai tokių moterų skurdu pasinaudoja nusikalstamo pasaulio atstovai – prekeiviai žmonėmis. Apgaule, prievarta ar kitokiais būdais (grasinimais, šantažu) jie verčia moteris vergiškai dirbti, neretai atima joms dokumentus, asmeninę laisvę, jos dirba tarnaitėmis, slaugėmis, auklėmis, šokėjomis, padavėjomis, yra įtraukiamos į prostituciją. Moterys pakliūva į įstatymų nereguliuojamas verslo bei paslaugų sritis, kur patiria fizinę ir psichologinę prievartą, darbdavio savivalę, negauna uždarbio – kitaip tariant, nuolat pažeidžiamos jų teisės.

10. Lietuva – Europos ir pasaulio dalis, taigi visos problemos, būdingos kaimyninėms valstybėms, neaplenkė ir jos. Viena būdingų visoms pokomunistinėms valstybėms problemų – nedarbas ypač skaudžiai palietė moteris. Norėdamos išgyventi, moterys dažnai imasi bet kokio darbo, net ir seksualinių paslaugų teikimo. Jų bejėgiškumu naudojasi prekeiviai, parduodantys moteris kaip pigią darbo jėgą ir Lietuvoje, ir užsienyje. Taip jos tampa gyvosiomis prekėmis, pakliūvančiomis į vergovę. Dažniausia vadinamosios naujosios vergijos apraiška – prostitucija.

11. Lietuvoje šiai problemai dar neskiriama pakankamai dėmesio. Dar vyrauja nuomonė, kad merginos – priverstinės prostitucijos aukos – pačios kaltos dėl savo nelaimės. Dažnai į šią problemą žiūrima tik kaip į nelegalios migracijos problemą. Toks požiūris pasmerkia moteris būti visiškai beteisės svetimoje valstybėje, jos negali pasinaudoti jokiais teisėmis ir apsaugos priemonėmis. Pagal tarptautinius teisės aktus priverstinės prostitucijos aukos – nukentėjusiosios, kurioms galioja visos žmogaus teisės.

Prekyba moterimis Lietuvoje suprantama neretai tik kaip priverstinė prostitucija, todėl natūralu, kad šis klausimas tampa teisėsaugos institucijų problema. Ši problema neišvengiamai tampa kriminalinė, ir dėmesys krypta vien į prostitutės ir sąvadautojų nusikalstamą veiką. Prekyba moterimis siejama tik su prievartine prostitucija ir žmogaus dingimu, pamirštama, kad visas žinomas prostitucijos formas derėtų vertinti kaip smurto prieš moteris apraiškas ir jų teisių pažeidimą.

12. Prekyba moterimis turi galias socialines priežastis, kurių vien policinėmis ir sveikatos apsaugos priemonėmis neįmanoma pašalinti. Respublikinės darbo biržos duomenimis, moterys sudaro

48,4 procento bedarbių, vidutiniškai moters atlyginimas sudaro 82 procentus vyro atlyginimo. Lietuvos Respublikos bedarbių rėmimo įstatymo 8 straipsnyje nurodytos 5 grupės asmenų, kuriems taikomos papildomos užimtumo garantijos, tarp jų: asmenys, jaunesni kaip 18 metų, moterys, vyrai, vieni auginantys vaikus iki 14 metų. Jie socialiai pažeidžiamiausi ir dažnai renkasi darbą šešėlinės ekonomikos srityje (taip pat ir prostituciją). Moterys teigia, kad verčiasi prostitucija todėl, kad užsidirbtų pinigų ir susitvarkytų gyvenimą. Jos nuo gimimo priklausė socialiai pažeidžiamiausių asmenų grupei, joms laiku nebuvo suteikta socialinė ir psichologinė pagalba.

13. Viešosios įstaigos „Praeities pėdos“ duomenimis, prekyba moterimis prostitucijos tikslu yra dvejopa: jomis prekiaujama Lietuvoje ir jos parduodamos į užsienio valstybes.

Šiuo metu daugiausia šnekama apie moterų eksportą į užsienį, tačiau nėra jokių statistikos duomenų, kiek merginų ir moterų išvyko savo noru arba išvežtos apgaule į užsienį dirbti prostitutėmis. Viešosios įstaigos „Praeities pėdos“ duomenimis, į užsienį išvažiuojančios ar išvežamos merginos dažniausiai suvokia ar bent numano, kad gaus teikti intymias paslaugas, tačiau nėra neįtaria, kokios iš tiesų blogos bus tokio darbo sąlygos ir kaip jos bus išnaudojamos. Kitaip tariant, moteris ar mergina apgaunama ne tada, kai nelegaliai pervežama per valstybės sieną, bet tada, kai jai meluojama apie būsimą darbo sąlygas.

14. Kita problema – Lietuvos pilietė, besiverčianti svetimoje šalyje prostitucija. 1985 m. lapkričio 29 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos deklaracija dėl pagrindinių teisingumo principų, nusikaltimų ir piktnaudžiavimo valdžia nustato, kad aukomis reikėtų laikyti visas moteris, nepaisant to, ar jos išvežtos prievarta, ar išvyko savo noru ir žinojo, kuo versis. Visos šios moterys vienaip ar kitaip apgautos, net jeigu prieš jas nenaudota fizinė ar seksualinė prievarta. Lietuvos Respublikos piliečių eksporto į užsienį kryptys nuolat keičiasi. Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, prieš keletą metų didžiausias srautas buvo į Izraelį, Graikiją, Jungtinius Arabų Emyratus, Turkiją, šiuo metu vykstama į Vokietiją, Ispaniją, Daniją, Norvegiją, Olandiją, Angliją, Prancūziją ir kitas valstybes. Mat sugriežtinti kai kurių valstybių migracijos įstatymai. Izraelyje, Turkijoje sulaikytos nelegalios prostitutės uždaromos į kalėjimą. Be to, į šias valstybes stengiamasi neįleisti netekėjusių, sutuoktinio nelydimų jaunesnių nei 30 metų moterų, tad vis populiarnesnė fiktyvi santuoka, ieškoma įvairių kitų dingsčių legaliai įvažiuoti į valstybę ir ten verstis prostitucija.

15. Prostitucijos pasiūlos mastą Lietuvoje rodo moterų, kurios verčiasi prostitucija, skaičius. Lietuvos AIDS centro duomenimis, tik Vilniuje prostitucija gali verstis nuo 1000 iki 3000 moterų. 1997 metais pelnas iš šio verslo galėjo siekti 50 mln. litų. Ir klientus, ir prostitutas prekeiviai dažniausiai vilioja per žiniasklaidą. Lietuvos spauda mirga reklaminiais skelbimais, kurie kviečia moteris teikti intymias paslaugas, o klientus – naudotis jomis. Žinoma, tokių paslaugų atvirai nesiuoloma – tai vadinama masažu, gėlių atvežimu į namus, malonių vakaro praleidimu.

Prostitucijos problema Lietuvoje siejama su nusikalstamumu, venerinių ligų, narkomanijos, AIDS problemomis.

Tik Vilniuje prostitucijos organizavimu verčiasi 15–20 nelegaliai veikiančių firmų, kurių pajamos – daugiau nei 6 mln. litų per metus. Vidaus reikalų ministerijos ekspertų nuomone, metinė prostitucijos verslo apyvarta Vilniuje – ne mažesnė nei 20 mln. litų. Daugiau nei pusė prostitucijos verslo pajamų yra nelegalių firmų vadovų ir sutenerių pelnas, likusi dalis – atlyginimai prostitutėms, firmų telefonininkėms, vairuotojams. Nelegaliai veikiančioms firmoms priklauso maždaug pusė sostinės prostitučių.

Socialinių ligų konsultavimo kabineto „Demetra“ duomenimis, vien Vilniaus geležinkelio ir autobusų stočių rajone – daugiau nei 130 gatvės prostitučių. Jų vadinamąsias darbo vietas kontroliuoja nusikalstamo pasaulio atstovai. Daugelio gatvės prostitučių biografijos vienodos: paauglystėje ar vaikystėje išprievartautos, patyrusios kitokį seksualinį išnaudojimą, pradėjusios gerti ir vartoti narkotikus, o vėliau atsidūrusios gatvėje. Beveik pusė gatvės prostitučių gimdžiusios.

16. Išanalizavus esamą prekybos žmonėmis būklę, galima teigti, kad Lietuva tapo ne tik moterų eksporto, bet ir tranzito tarp Rytų ir Vidurio Europos valstybių šalimi. Taip yra todėl, kad Rusija ir Baltarusija nėra pasirašiusios su Lietuvos Respublika readmisijos sutarčių. Imtasi priemonių rytinei valstybės sienai geriau saugoti, tačiau teigiamų rezultatų dar nepasiekta. Praktika rodo, kad moterys iš Rytų valstybių į Lietuvą įvairiais tikslais dažniausiai atvyksta pačios, nemaža – ketindamos verstis prostitucija. Įsitraukusios į nelegalų prostitucijos verslą, jos prievarta seksualiai išnaudojamos, kai kurios išvežamos ir į Vakarų valstybes. Tuo verčiasi ne tik Lietuvos Respublikos, bet ir kitų valstybių piliečiai.

Be to, tokia nusikalstama veika pradedama nuo reklaminių skelbimų vienoje valstybėje, o baigiama antroje ar net trečioje. Todėl sėkmingai atskleisti ir ištirti tokį nusikaltimą be glaudaus tarptautinio atitinkamų teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo praktiškai neįmanoma. Lietuvos Respublika tarpvyriausybines bendradarbiavimo nusikaltimų kontrolės ir prevencijos srityje sutartis yra pasirašiusi su devyniolika valstybių, Vidaus reikalų ministerija – žinybinius susitarimus su trylika Rytų ir Vakarų valstybių teisėsaugos institucijų, tarp jų su Lenkijos, Čekijos, Rumunijos. Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos su užsienio valstybių teisėsaugos institucijomis nusikaltėlių ir dingusių be žinios asmenų paieškos klausimais bendradarbiauja Interpolo Lietuvos nacionalinio biuro kanalais. Be to, su užsienio valstybėmis, su kuriomis nesudarytos teisinės pagalbos sutartys, ryšiai palaikomi per Užsienio reikalų ministerijos Konsulinį departamentą.

Merginos, seksualiai išnaudojamos savo valstybėje, taip pat yra vergės ir prekybos moterimis aukos, nes jos parduodamos ir perkamos. Jos – aukos, nepaisant to, ar dirba savo noru, ar prievarta, nes dirba tretiesiems asmenims, gauna tik nedidelę savo uždirbtų pinigų dalį, t.y. jos prekiauja savo kūnu, bet uždirbtą pelną atiduoda kitam. Pažymėtina, kad prekybos moterimis aukomis laikytinos ne tik Lietuvos Respublikos pilietės, bet ir imigrantės iš kaimyninių valstybių – Baltarusijos, Rusijos, Ukrainos, kurios sudaro daugiau nei 60 procentų visų prostitučių.

17. Vidaus reikalų ministerijos turimais sociologinių apklausų duomenimis, į klausimą, ką manote apie prostituciją, 34 procentai respondentų atsakė pritariantys jos uždraudimui, dar 14 procentų mano, kad atsakomybėn turėtų būti traukiamos ne tik prostitutės, bet ir jų klientai. 11 procentų apklaustųjų auklėjamąsias priemones laiko veiksmingesnėmis už teisminį persekiojimą. 18 procentų pritartų prostitucijos legalizavimui, dar 18 procentų tai laiko kiekvieno žmogaus asmeniniu reikalu.

Lietuvos Respublikos pilietės už prostituciją baudžiamos administracine tvarka pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 182<sup>1</sup> straipsnį „Vertimasis prostitucija“.

Sąvadavimas – veika, už kurią baudžiama pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 239 straipsnio 3 dalį, – iki 5 metų laisvės atėmimo. Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 239 straipsnio 3 dalį 1995–1997 metais baudžiamųjų bylų neiškelta, 1998 metais iškeltos 4, 1999 metais – 15, 2000 metais – 9 baudžiamosios bylos. Sąvadavimas – prekybos žmonėmis atmaina. Šio verslo organizatoriai įvairiuose reklaminiuose skelbimuose siūlo moterims darbą užsienyje (baruose, kavinėse, viešbučiuose, auklėmis, manekenėmis ir panašiai). Apie 70 procentų atsiliepusių į tokius skelbimus moterų žino, koks darbas jų laukia (teikti seksualines paslaugas).

1998 m. liepos 2 d. priimtas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 8<sup>1</sup>, 25, 32, 35, 45, 47<sup>1</sup>, 53<sup>1</sup>, 54, 55, 131, 239, 241, 242, 306, 321<sup>2</sup> straipsnių pakeitimo ir papildymo bei papildymo 131<sup>3</sup>, 310<sup>1</sup> straipsniais įstatymas. Šiuo įstatymu Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas papildytas 131<sup>3</sup> straipsniu, nustatančiu baudžiamąją atsakomybę (laisvės atėmimas nuo 4 iki 8 metų) už prekybą žmonėmis – asmens pardavimą ar įsigijimą siekiant jį seksualiai išnaudoti, priversti užsiimti prostitucija arba gauti iš jo asmeninę naudą, taip pat asmens gabenimą prostitucijai į Lietuvą arba už jos ribų (straipsnio 1 dalis), baudžiamąją atsakomybę (nuo 6 iki 12 metų) už tą pačią veiklą, padarytą pakartotinai arba nepilnamečio atžvilgiu, arba grupės iš anksto susitarusių asmenų, arba itin pavojingo recidyvisto (straipsnio 2 dalis). Minėtuojų įstatymu pakeisti ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 8<sup>1</sup> ir 35 straipsniai, kuriuose prekyba žmonėmis priskirta prie sunkių nusikaltimų ir už ją nustatyta privaloma bausmė – turto konfiskavimas.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 131<sup>3</sup> straipsnyje „Prekyba žmonėmis“ nustatyta baudžiamoji atsakomybė asmenims, organizuojantiems žmonių išvežimą į užsienį seksualiniam ar komerciniam išnaudojimui ir juos išvežantiems, bet dažniausiai baudžiamojon atsakomybėn patraukiamos moterys, kurios vyksta per valstybės sieną su organizatorių parūpintais suklustotais dokumentais. Jeigu Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai asmens dokumentų suklastojimo požymių nepastebi, moterys nuvežamos į konkrečią užsienio valstybę ir parduodamos vietiniams sąvadautojams pagal išankstinį susitarimą. Tai apsunkina jų paiešką, ypač tokių, kurios komerciniam ar seksualiniam išnaudojimui išvežtos į užsienį prievarta.

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 131<sup>3</sup> straipsnį „Prekyba žmonėmis“ 1999 metais iškeltos 3, 2000 metais – 4, 2001 metais – 11 baudžiamųjų bylų.

#### **IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS**

18. Šios programos įgyvendinimo priemonės pateiktos 1 priede. Kasmet sudaromi konkretūs darbo (koordinaciniai) planai – programos, kuriose priemonės gali būti detalizuojamos, sukonkretinamas jų įgyvendinimo laikas, finansavimo sąmatos ir kita.

19. Būtina:

19.1. organizuoti ir kontroliuoti priemonių įgyvendinimą (programos valdymas);

19.2. užtikrinti priemonių finansavimą;

19.3. užtikrinti informacinės, analitinės, mokslinės, metodinės paramos teikimą programos vykdytojams.

20. Ši programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (esant galimybei, ir iš užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų Lietuvos Respublikai skirtų techninės pagalbos lėšų). Kiek lėšų reikės šios programos priemonėms įgyvendinti, detaliai nurodyta 2 priede.

21. Konkreti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skiriamų programai įgyvendinti, suma numatoma sudarant atitinkamų metų biudžeto projektą.

22. Numatomi trys šios programos įgyvendinimo etapai:

22.1. pirmasis etapas – 2002 metai. Ketinama išanalizuoti prekybos žmonėmis ir prostitucijos būklę, ištirti, kaip vykdomi priimti teisės aktai, užtikrinti, kad jie būtų vykdomi, numatyti būtinas priemones prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolei bei prevencijai stiprinti;

22.2. antrasis etapas – 2003 metai. Turi būti sukurta prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos socialinių, ekonominių, finansinių, teisinių, organizacinių, informacinių, analitinių priemonių sistema;

22.3. trečiasis etapas – 2004 metai. Turi būti nustatomos naujos prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos kryptys, tikslinamos atsižvelgiant į susidariusias sąlygas bei perspektyvas.

#### **V. LAUKIAMŲ REZULTATAI**

23. Įgyvendinus šią programą, bus efektyviau kovojama su specializuotomis nusikalstamomis grupėmis, sukurta socialinės pagalbos sistema, ribojanti naujų asmenų įtraukimą į prostituciją, sukurtos socialinės, psichologinės ir teisinės paramos prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukoms sąlygos, patobulinta asmenų, dingusių be žinios, paieška, sukurta prekybos žmonėmis prevencijos, tyrimo ir atskleidimo informacinio aprūpinimo sistema, išplėstas tarptautinis bendradarbiavimas, bus suteikta parama nevyriausybinėms organizacijoms. Bus įgyvendinta prevencinio švietimo mokyklose programa, sukurta kompiuterizuota asmenų, sulaikytų su suklustais dokumentais, įtariamų sąvadavimu, dingusių be žinios, deportuotų iš užsienio valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos, duomenų bazė Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos, įgyvendintos tarptautinių teisės aktų ir tarptautinių organizacijų teikiamos rekomendacijos prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės srityje.

---

Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės  
bei prevencijos 2002–2004 metų programos  
1 priedas

**PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS 2002–2004 METŲ PROGRAMOS  
ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

| Tikslas                                                                                                                   | Priemonės pavadinimas                                                                                                | Įvykdymo laikas | Vykdytojai                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>I. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS<br/>(INFORMACINIS ANALITINIS DARBAS)</b>                                                     |                                                                                                                      |                 |                                                                                                                                                     |
| 1. Ištirti baudžiamosios praktikos efektyvumą                                                                             | išanalizuoti prekybos žmonėmis baudžiamąsias bylas                                                                   | 2002–2004 metai | Teisingumo ministerija, viešojo įstaiga „Praeities pėdos“                                                                                           |
|                                                                                                                           | išanalizuoti sąvadavimo baudžiamąsias bylas                                                                          | 2002–2004 metai | Teisingumo ministerija, viešojo įstaiga „Praeities pėdos“                                                                                           |
| 2. Ištirti administracinės praktikos efektyvumą                                                                           | išanalizuoti administracines bylas dėl vertimosi prostitucija                                                        | 2002–2004 metai | Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, viešojo įstaiga „Praeities pėdos“, viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras |
| 3. Atlikti sociologinius tyrimus, būtinus tam, kad būtų nuolat stebimi ir kontroliuojami prostitucijos verslo pokyčiai    | atlikti prostitucijos verslo atstovų sociologinę apklausą jų tradicijų, įpročių, etinių nuostatų ypatumams nustatyti | 2002–2004 metai | viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                        |
| 4. Nustatyti profilaktikos priemonių veiksmingumo kriterijus                                                              | nustatyti prostitucijos profilaktikos priemonių veiksmingumą                                                         | 2002 metai      | viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                        |
| 5. Sukurti socialinio planavimo mokslinius pagrindus (prostitucijos ir prekybos žmonėmis srityje)                         | ištirti socialines ir ekonomines sąlygas, skatinančias prostituciją ir prekybą žmonėmis                              | 2003 metai      | viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                        |
| 6. Sukurti informacinę ir metodinę bazę                                                                                   | ištirti kriminogeniniu požiūriu turimą operatyvinę informaciją apie prekybą žmonėmis ir sekso paslaugas              | 2003 metai      | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                          |
| 7. Ištirti moterų ir mergaičių – potencialių prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukų padėtį                               | atlikti moterų ir mergaičių – buitinio bei seksualinio smurto aukų sociologinę apklausą                              | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                                                          |
| <b>II. ŠVIETIMAS</b>                                                                                                      |                                                                                                                      |                 |                                                                                                                                                     |
| 8. Sukurti ir įdiegti Lietuvos mokyklose prevencinio švietimo programą, kuri padėtų šalinti susijusius su žmonių grobimu, | supažindinti jaunimą su prostitucijos verslo keliamais pavojais, ugdyti jam dorovines nuostatas                      | 2002–2003 metai | Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija,                                                         |

2  
(1 priedas)

| Tikslas                                                                                                                                                                                                                                            | Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Įvykdymo laikas          | Vykdytojai                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| pardavimu, prostitucija pavojus visuomenei                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                          | visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                                                    |
| 9. Sudaryti organizacines ankstyvosios prostitucijos prevencijos sąlygas švietimo įstaigose                                                                                                                                                        | įsteigti kai kuriose švietimo įstaigose socialinio pedagogo pareigybę                                                                                                                                                                                                                                    | 2003 metai               | Švietimo ir mokslo ministerija, švietimo įstaigų steigėjai                                                                                                                                        |
| 10. Tobulinti ir plėsti konsultacinių paslaugų, teikiamų rizikos grupių vaikams ir jų tėvams, sistemą                                                                                                                                              | parengti ir įgyvendinti priemonės veikiančių pedagoginių ir psichologinių, socialinių, teisinių ir medicinos konsultacijų veiklai gerinti – teikti reikiamą pagalbą rizikos grupių vaikams ir jų tėvams                                                                                                  | 2002 metai               | Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                          |
| 11. Siekti, kad prostitucijos plitimo priežasčių ir sąlygų šalinimą remtų visuomenė                                                                                                                                                                | informuoti per žiniasklaidą visuomenę, kaip ribojamos ir šalinamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos plitimo priežastys                                                                                                                                                                                 | 2002–2004 metai (nuolat) | Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija                                                                                              |
| 12. Teikti būtiną ir svarbią šviečiamąją informaciją apie pavojus, susijusius su prekyba žmonėmis ir prostitucija                                                                                                                                  | rengti visų tipų švietimo įstaigose paskaitas apie pavojus, susijusius su prekyba žmonėmis ir prostitucija, ankstyvąjį lytinį gyvenimą, smurtą tarp paauglių, lytiškai plintančių ligų, alkoholio ir narkotikų žalą, taip pat pavojus, slypinčius viliojimuose pasiūlymuose greitai praturtėti Vakaruose | 2002–2004 metai          | Švietimo ir mokslo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, viešojoje įstaigoje „Praeities pėdos“, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras |
| 13. Skleisti specialias žinias, skirtas specialistams ir visuomenei                                                                                                                                                                                | rengti specializuotus teminius seminarus apie vaikų komercinį ir seksualinį išnaudojimą, seksualinę prievartą ir galimą pagalbą tokiems vaikams                                                                                                                                                          | 2002 metai               | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                                        |
| 14. Rengti aukštos kvalifikacijos specialistus dirbti su vaikais                                                                                                                                                                                   | vadovaujantis užsienio valstybių patirtimi, parengti ir įdiegti Lietuvos teisės universitete specializuotą darbo su nepilnamečiais ir mažamečiais vaikais programą                                                                                                                                       | 2002 metai               | Lietuvos teisės universitetas, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                     |
| 15. Plačiau aiškinti prostitucijos ir prekybos žmonėmis problemas pasiuntinybių ir konsulatų darbuotojams, informuoti asmenis apie seksualinio išnaudojimo pavojų, nevyriausybines organizacijas, galinčias suteikti reikiamą pagalbą, ir panašiai | parengti diplomatinį atstovybių darbuotojams metodines rekomendacijas kovos su prekyba žmonėmis ir prostitucija klausimais                                                                                                                                                                               | 2002 metai               | Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                                          |
| 16. Mažinti sekso paslaugų pasiūlos priemonių efektyvumą                                                                                                                                                                                           | organizuoti spaudoje kontreklamą sekso paslaugas siūlančių ir sekso turizmo paslaugas teikiančių firmų reklamai                                                                                                                                                                                          | 2002–2004 metai          | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                        |
| 17. Teikti būtiną ir svarbią šviečiamąją                                                                                                                                                                                                           | rengti ir leisti šviečiamąją medžiagą prostitutėms ir jų                                                                                                                                                                                                                                                 | 2002–2004 metai          | Sveikatos apsaugos ministerija,                                                                                                                                                                   |

3  
(1 priedas)

| Tikslas                                                                                                                                                                                                                                              | Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                  | Įvykdymo laikas | Vykdytojai                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| informaciją prostitutėms ir jų klientams                                                                                                                                                                                                             | klientams                                                                                                                                                                                              |                 | Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija                                                                                                                                                                                                                                               |
| 18. Supažindinti Lietuvos gyventojus su prekybos žmonėmis ir prostitucijos verslo ir sekso turizmo keliamais pavojais                                                                                                                                | parengti ugdymo priemonės, metodinę literatūrą, kurios atskleistų prekybos žmonėmis, prostitucijos ir sekso turizmo pavojų visuomenei, šių neigiamų reiškinių priežastis                               | 2002 metai      | viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                                                                 |
| 19. Plėsti prostitucijos, kaip socialinio reiškinio, tyrimus, pateikti visuomenei įvairių sričių specialistų nuomonę, pabrėžti buitinio smurto, seksualinės prievartos, vaikų išnaudojimo, pornografijos ir prostitucijos ryšius sisteminiu požiūriu | parengti ir išleisti prevencinio pobūdžio leidinį apie kovos su prekyba žmonėmis, susijusios su prostitucija, problemas                                                                                | 2002 metai      | viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                 |
| 20. Plėtoti pagalbos priverstinės prostitucijos aukoms sistemą                                                                                                                                                                                       | <b>III. AUKŲ IR NUKENTĖJUSIŲJŲ RĖMIMAS</b><br>remti vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų projektus, skirtus priverstinės prostitucijos aukų socialinei pagalbai ir reintegracijai į visuomenę | 2002–2004 metai | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, Teisingumo ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas |
| 21. Sukurti reikiamas finansines sąlygas vykdyti prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos priemones                                                                                                                                            | pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialaus fondo, kurio lėšos būtų skiriamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos priemonėms remti, steigimo                        | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas                                                                                                                                   |
|                                                                                                                                                                                                                                                      | išlaikyti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus Vilniuje ir Panevėžyje                                                                                                                       | 2002–2004 metai | miestų savivaldybės, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                                                                                                      |

4  
(1 priedas)

| Tikslas                                                                                                                        | Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                        | Įvykdymo laikas | Vykdytojai                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 22. Gerinti visuomenės sveikatą regionuose, kuriuose daugiausia su prostitucija susijusių problemų                             | įsteigti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetų (patalpos, įranga, darbuotojų darbo užmokestis, socialinis draudimas, komunalinės paslaugos ir kita) Klaipėdoje, Kaune ir Šiauliuose | 2003–2004 metai | Sveikatos apsaugos ministerija, miestų savivaldybės                                                                                                                                                            |
| 23. Plėtoti psichologinės ir kitokios pagalbos sistemą                                                                         | įsteigti socialinės, psichologinės ir kitokios pagalbos telefonus 5 miestuose                                                                                                                | 2002–2003 metai | Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                                                       |
| 24. Sukurti socialinės pagalbos sistemą, padedančią prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms integruotis į darbo rinką        | parengti ir įgyvendinti specialias psichologinės reabilitacijos, profesinio orientavimo ir užimtumo programas (6 savivaldybėse) prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms                    | 2002–2004 metai | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras              |
| 25. Tobulinti liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio specializuotos tarnybos materialinę-techninę bazę | įsteigti liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio centrus                                                                                                              | 2002–2004 metai | Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                |
| <b>IV. VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS</b>                                               |                                                                                                                                                                                              |                 |                                                                                                                                                                                                                |
| 26. Formalizuoti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo būdus ir metodus                                      | ištirti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo praktiką ir galimybes kontroliuoti prekybą žmonėmis ir prostituciją                                                          | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“ |
|                                                                                                                                | parengti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo kontroliuojant prekybą žmonėmis ir prostituciją koncepciją                                                                  | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė                                |

5  
(1 priedas)

| Tikslas                                                                                                                 | Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Įvykdymo laikas | Vykdytojai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                         | organizuoti konferenciją valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo klausimais                                                                                                                                                                                                                                 | 2004 metai      | organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras<br>Vidaus reikalų ministerija,<br>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga<br>Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras |
| 27. Koordinuoti valstybės įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų veiklą                                                | pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl koordinacinio prekybos žmonėmis prevencijos komiteto sudarymo                                                                                                                                                                                                      | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija,<br>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, viešoji įstaiga<br>Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                                                                                       |
| 28. Koordinuoti 2002–2004 metais prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos programos įgyvendinimą    | sudaryti tarpžinybinę koordinacinę efektyvaus programos įgyvendinimo komisiją (grupę)                                                                                                                                                                                                                                       | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 29. Remti prostitucijos verslo aukų dalyvavimą baudžiamuosiuose procesuose prieš šio nusikalstamo verslo organizatorius | <b>V. TEISINIO REGULIAVIMO TOBULINIMAS</b><br>parengti teises ir organizacines priemones, skirtas atidėti prostitucijos verslo aukų išsiuntimą iš Lietuvos ir užtikrinti jų apsaugą, siekiant jas paskatinti duoti parodymus ir dalyvauti baudžiamajame procese tiriant nusikaltimus, susijusius su šio verslo organizavimu | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija,<br>Teisingumo ministerija,<br>visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                                                                                                                                                       |
| 30. Sukurti sąlygas tobulinti teisės aktus, atsižvelgiant į užsienio valstybių patirtį                                  | apibendrinti užsienio valstybių teisinę prekybos žmonėmis ir prostitucijos, smurto ir prievartos prieš moteris prevencijos ir kontrolės reguliavimo patirtį ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialių teisės aktų rengimo tikslingumo                                                           | 2003 metai      | Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga<br>Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras                                                                                                                                                                                                                                                                    |

6  
(1 priedas)

| Tikslas                                                                                                          | Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Įvykdymo laikas | Vykdytojai                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>VI. ORGANIZACINĖS TAKTINĖS KOVOS SU ŽMONĖMIS<br/>PREKIAUJANČIOMIS STRUKTŪROMIS IR ASMENIMIS<br/>PRIEMONĖS</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                 |                                                                                                                                                                                  |
| 31. Sukurti kompiuterizuotą duomenų bazę, taikyti šiuolaikines informacijos technologijas                        | stiprinti valstybės sienos perėjimo kontrolę, sukurti Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos bendrą kompiuterinę asmenų, sulaikytų su suklasťotais dokumentais, įtariamų sąvadavimu, dingusių be žinios, deportuotų iš užsienio valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos, duomenų bazę | 2002–2004 metai | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                       |
| 32. Užkirsti kelią prostitucijos verslo plitimui                                                                 | siekiant mažinti prostitucijos verslo plitimą, organizuoti specialias tikslines operacijas                                                                                                                                                                                                                              | 2002–2004 metai | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                       |
| 33. Tobulinti nusikaltimų prevencijos, tyrimo ir atskleidimo informacinį aprūpinimą                              | sukurti taktinės ir strateginės informacijos apie asmenis, prekiaujančius žmonėmis, rinkimo, analizės ir naudojimo sistemą, užtikrinti šios sistemos techninį funkcionavimą                                                                                                                                             | 2004 metai      | Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                         |
|                                                                                                                  | sudaryti darbo grupę atitinkamos informacinės sistemos, skirtos teisėsaugos institucijų veiklai koordinuoti, koncepcijai parengti                                                                                                                                                                                       | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                       |
| 34. Tobulinti dingusiųjų be žinios paieškos priemonės                                                            | parengti atitinkamos informacinės sistemos projektą                                                                                                                                                                                                                                                                     | 2003 metai      | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                       |
|                                                                                                                  | sukurti valstybinę dingusių be žinios asmenų paieškos sistemą                                                                                                                                                                                                                                                           | 2002–2003 metai | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                       |
|                                                                                                                  | sudaryti specialistų grupę pasiūlymams dėl dingusių be žinios asmenų paieškos sistemos parengti                                                                                                                                                                                                                         | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                       |
| 35. Sukurti sąlygas kaupti, apdoroti ir analizuoti informaciją                                                   | sukurti duomenų apie agentūras, firmas ir kitas organizacijas ar privačius asmenis, siūlančius darbą užsienyje, bazę                                                                                                                                                                                                    | 2002 metai      | Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras |
| 36. Išnagrinėti dorovės policijos organizavimo tikslingumą                                                       | pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl dorovės policijos organizavimo tikslingumo                                                                                                                                                                                                                     | 2003 metai      | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                                                       |

7  
(1 priedas)

| Tikslas                                                                                                                                  | Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                              | Įvykdymo laikas | Vykdytojai                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 37. Ištirti, kaip naujos informacijos technologijos prisidėjo prie nelegalaus žmonių gabenimo seksualinio išnaudojimo tikslais (EG-S-NT) | sudaryti darbo grupę naujų informacijos technologijų naudojimo nelegaliam žmonių gabenimui seksualinio išnaudojimo tikslais mastui ištirti, remiantis šiais tyrimais, parengti atitinkamas priemones                                                                               | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                   |
| 38. Plėsti tarptautinį bendradarbiavimą                                                                                                  | <b>VII. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS</b><br>parengti ir įgyvendinti priemones pagerinti bendradarbiavimui su valstybių, pasirašiusių teisinės pagalbos sutartis, atitinkamomis teisėsaugos institucijomis keičiantis informacija apie susijusią su prostitucija prekybą žmonėmis | 2002–2004 metai | Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija                                             |
| 39. Plėsti tarptautinį policijos bendradarbiavimą                                                                                        | numatyti ir įgyvendinti tikslines priemones tobulinti bendradarbiavimui su Interpolu ir Europolu, kovojant su prekyba žmonėmis                                                                                                                                                     | 2002–2004 metai | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                   |
| 40. Siekti visiškai įgyvendinti tarptautinių konferencijų nuostatas                                                                      | parengti priemones IV pasaulinės Jungtinių Tautų moterų konferencijos nuostatomis įgyvendinti                                                                                                                                                                                      | 2002 metai      | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija |
| 41. Kaupti vertingą tarptautinio bendradarbiavimo patirtį                                                                                | išanalizuoti Europos Sąjungos finansuojamų projektų „Stop“ ir „Dafni“ įgyvendinimo patirtį                                                                                                                                                                                         | 2002 metai      | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                                         |
| 42. (Neteko galios)                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 |                                                                                                                              |

*Priedo pakeitimai:*  
Nr. [123](#), 2003-01-28, Žin., 2003, Nr. 11-420 (2003-01-31)

Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės  
bei prevencijos 2002–2004 metų programos  
2 priedas

**LĖŠŲ PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS 2002–2004 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO  
PRIEMONĖMS ĮVYKDYTI POREIKIS**

| Priemonės pavadinimas                                                                                                   | Vykdytojai                                                                                                                                          | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| I. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS (INFORMACINIS ANALITINIS DARBAS)                                                              |                                                                                                                                                     |                 |                         |            |            |            |
| 1. Išanalizuoti prekybos žmonėmis baudžiamąsias bylas                                                                   | Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“                                                                                           | 2002–2004 metai | paprastosios            | 3          | 3          | 3          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | 3          | 3          | 3          |
| 2. Išanalizuoti sąvadavimo baudžiamąsias bylas                                                                          | Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“                                                                                           | 2002–2004 metai | paprastosios            | 1,5        | 1,5        | 1,5        |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | 1,5        | 1,5        | 1,5        |
| 3. Išanalizuoti administracines bylas dėl vertimosi prostitucija                                                        | Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras | 2002–2004 metai | paprastosios            | –          | 2          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | –          | 2          | –          |
| 4. Atlikti prostitucijos verslo atstovų sociologinę apklausą jų tradicijų, įpročių, etinių nuostatų ypatumams nustatyti | viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras                                                                                        | 2002–2004 metai | paprastosios            | 4          | 4          | 4          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | 4          | 4          | 4          |
| 5. Nustatyti prostitucijos profilaktikos priemonių veiksmingumą                                                         | viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Lietu-vos moterų namai. Krizių centras                       | 2002 metai      | paprastosios            | 5          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | 5          | –          | –          |
| 6. Ištirti socialines ir ekonomines sąlygas, skatinančias prostituciją ir prekybą žmonėmis                              | viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Lietu-vos moterų namai. Krizių centras                       | 2003 metai      | paprastosios            | –          | 5          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | –          | 5          | –          |
| 7. Ištirti kriminogeniniu požiūriu turimą operatyvinę informaciją apie prekybą žmonėmis ir sekso paslaugas              | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                          | 2003 metai      | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                         |                                                                                                                                                     |                 | iš viso                 | –          | –          | –          |
| 8. Atlikti moterų ir mergaičių –                                                                                        | Vidaus reikalų ministerija,                                                                                                                         | 2001–2002 metai | paprastosios            | 3          | –          | –          |

2  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                       | Vykdymo laikas                                                                                                                                              | Išlaidos (tūkst. litų)   |                |            |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             | ekonominė klasifikacija  | 2002 metai     | 2003 metai | 2004 metai |
| buitinio bei seksualinio smurto aukų sociologinę apklausą                                                                                                                                                   | visuomeninė organizacija Lietu-vos moterų namai. Krizių centras                                                                                             | nepaprastosios           | –              | –          | –          |
| Iš viso pagal 1–8 punktus                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                             | iš viso                  | 3              | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             | paprastosios             | 16,5           | 15,5       | 8,5        |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             | nepaprastosios           | –              | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             | iš viso                  | 16,5           | 15,5       | 8,5        |
| <b>II. ŠVIETIMAS</b>                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                             |                          |                |            |            |
| 9. Supažindinti jaunimą su prostitucijos verslo keliamais pavojais, ugdyti jam dorovines nuostatas                                                                                                          | Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingu-sių žmonių šeimų paramos centras | 2002–2003 metai          | paprastosios   | 5          | 5          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | iš viso        | 5          | 5          |
| 10. Įsteigti kai kuriose švietimo įstaigose socialinio pedagogo pareigybę                                                                                                                                   | Švietimo ir mokslo ministerija                                                                                                                              | 2003 metai               | paprastosios   | –          | 14         |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | iš viso        | –          | 14         |
| 11. Parengti ir įgyvendinti priemonės veikiančių pedagoginių ir psichologinių, socialinių, teisinių ir medicinos konsultacijų veiklai gerinti – teikti reikiamą pagalbą rizikos grupių vaikams ir jų tėvams | Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija                                                    | 2002 metai               | paprastosios   | 5          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | iš viso        | 5          | –          |
| 12. Informuoti per žiniasklaidą visuomenę, kaip ribojamos ir šalinamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos plitimo priežastys                                                                                | Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija                                                        | 2002–2004 metai (nuolat) | paprastosios   | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | iš viso        | –          | –          |
| 13. Rengti visų tipų švietimo įstaigose paskaitas apie pavojus,                                                                                                                                             | Švietimo ir mokslo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija,                                                                                             | 2002–2004 metai          | paprastosios   | 5          | 5          |
|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                          | nepaprastosios | –          | –          |

3  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                        | Vykdytojai                                                                                                                    | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| susijusius su prekyba žmonėmis ir prostitucija, ankstyvąjį lytinį gyvenimą, smurtą tarp paauglių, lytiškai plintančių ligų, alkoholio ir narkotikų žalą, taip pat pavojus, slypinčius viliojamuose pasiūlymuose greitai praturtėti Vakaruose | Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras |                 | iš viso                 | 5          | 5          | 5          |
| 14. Rengti specializuotus teminius seminarus apie vaikų komercinį ir seksualinį išnaudojimą, seksualinę prievartą ir galimą pagalbą tokiems vaikams                                                                                          | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                    | 2002 metai      | paprastosios            | 3          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | iš viso                 | 3          | –          | –          |
| 15. Vadovaujantis užsienio valstybių patirtimi, parengti ir įdiegti Lietuvos teisės universitete specializuotą darbo su nepilnamečiais ir mažamečiais vaikais programą                                                                       | Lietuvos teisės universitetas, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                 | 2002 metai      | paprastosios            | 15         | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | iš viso                 | 15         | –          | –          |
| 16. Parengti diplomatinių atstovybių darbuotojams metodines rekomendacijas kovos su prekyba žmonėmis ir prostitucija klausimais                                                                                                              | Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija                                      | 2002 metai      | paprastosios            | 10         | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | iš viso                 | 10         | –          | –          |
| 17. Organizuoti spaudoje kontr-reklamą sekso paslaugas siūlančių ir sekso turizmo paslaugas teikiančių firmų reklamai                                                                                                                        | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                    | 2002–2004 metai | paprastosios            | 17         | 18         | 18         |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | iš viso                 | 17         | 18         | 18         |
| 18. Rengti ir leisti šviečiamąją medžiagą prostitutėms ir jų klientams                                                                                                                                                                       | Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija                                    | 2002–2004 metai | paprastosios            | 13         | 15         | 15         |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | iš viso                 | 13         | 15         | 15         |
| 19. Parengti ugdymo priemonės, metodinę literatūrą, kurios                                                                                                                                                                                   | viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus                                                          | 2002 metai      | paprastosios            | 6          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                               |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |

4  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                               | Vykdytojai                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| atskleistų prekybos žmonėmis, prostitucijos ir sekso turizmo pavojų visuomenei, šių neigiamų reiškinių priežastis                                                                   | reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                                                                                                                                          |                 | iš viso                 | 6          | –          | –          |
| 20. Parengti ir išleisti prevencinio pobūdžio leidinį apie kovos su prekyba žmonėmis, susijusias su prostitucija, problemas                                                         | viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus reikalų ministerija, visuo-meninė organizacija Vilniaus mo-terų namai. Krizių centras, visuo-meninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                  | 2002 metai      | paprastosios            | 10         | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | iš viso                 | 10         | –          | –          |
| Iš viso pagal 9–20 punktus                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | paprastosios            | 89         | 57         | 28         |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | iš viso                 | 89         | 57         | 28         |
| III. AUKŲ IR NUKENTĖJUSIŲJŲ RĖMIMAS                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 |                         |            |            |            |
| 21. Remti vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų projektus, skirtus priverstinės prostitucijos aukų socialinei pagalbai ir reintegracijai į visuomenę                        | Socialinės apsaugos ir darbo minis-terija, Sveikatos apsaugos ministe-rija, Vidaus reikalų ministerija, vi-suomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, Tei-singumo ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas | 2002–2004 metai | paprastosios            | 175        | 270        | 270        |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | iš viso                 | 175        | 270        | 270        |
| 22. Pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialaus fondo, kurio lėšos būtų skiriamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos priemonėms remti, steigimo | Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas                                                                                                                                       | 2002 metai      | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | iš viso                 | –          | –          | –          |
| 23. Išlaikyti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus                                                                                                                       | miestų savivaldybės, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė                                                                                                                                                                                                                                             | 2002–2004 metai | paprastosios            | 20         | 25         | 30         |
|                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                 | nepaprastosios          | 50         | 50         | 40         |

5  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                             | Vykdytojai                                                                                                                                                                                        | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| Vilniuje ir Panevėžyje                                                                                                                                                                            | organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                                                                                |                 | iš viso                 | 70         | 75         | 70         |
| 24. Įsteigti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus (patalpos, įranga, darbuotojų darbo užmokestis, socialinis draudimas, komunalinės paslaugos ir kita) Klaipėdoje, Kaune ir Šiauliuose | Sveikatos apsaugos ministerija, miestų savivaldybės                                                                                                                                               | 2003–2004 metai | paprastosios            | –          | 60         | 60         |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | –          | 100        | 110        |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | iš viso                 | –          | 160        | 170        |
| 25. Įsteigti socialinės, psichologinės ir kitokios pagalbos telefonus 5 miestuose                                                                                                                 | Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                                          | 2002–2003 metai | paprastosios            | 50         | 50         | –          |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | iš viso                 | 50         | 50         | –          |
| 26. Parengti ir įgyvendinti specialias psichologinės reabilitacijos, profesinio orientavimo ir užimtumo programas (6 savivaldybėse) prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms                     | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras | 2002–2004 metai | paprastosios            | 15         | 15         | 15         |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | iš viso                 | 15         | 15         | 15         |
| 27. Įsteigti liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio centrus                                                                                                               | Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                                   | 2002–2004 metai | paprastosios            | 50         | 100        | 100        |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | 100        | 150        | 150        |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | iš viso                 | 150        | 250        | 250        |
| Iš viso pagal 21–27 punktus                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                   |                 | paprastosios            | 310        | 520        | 475        |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | 150        | 300        | 300        |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | iš viso                 | 460        | 820        | 775        |
| IV. VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                   |                 |                         |            |            |            |
| 28. Ištirti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo                                                                                                                               | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija,                                                                                                                             | 2002 metai      | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |

6  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                           | Vykdytojai                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| praktiką ir galimybes kontroliuoti prekybą žmonėmis ir prostituciją                                                             | Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“                                                                                                                                                                    |                 | iš viso                 | –          | –          | –          |
| 29. Parengti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo kontroliuojant prekybą žmonėmis ir prostituciją koncepciją | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                                 | 2002 metai      | paprastosios            | 10         | –          | –          |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | iš viso                 | 10         | –          | –          |
| 30. Organizuoti konferenciją valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo politikos klausimais                       | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras | 2004 metai      | paprastosios            | –          | –          | 35         |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | iš viso                 | –          | –          | 35         |
| 31. Pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl koordinacinio prekybos žmonėmis prevencijos komiteto sudarymo      | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras                                 | 2002 metai      | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | iš viso                 | –          | –          | –          |
| Iš viso pagal 28–31 punktus                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | paprastosios            | 10         | –          | 35         |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | iš viso                 | 10         | –          | 35         |

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Vykdytojai                                                                                                                  | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| V.TEISINIO REGULIAVIMO TOBULINIMAS                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                             |                 |                         |            |            |            |
| 32. Parengti teisinės ir organiza-<br>cines priemonės, skirtas atidėti<br>prostitucijos verslo aukų išsiun-<br>timą iš Lietuvos ir užtikrinti jų<br>apsaugą, siekiant jas paskatinti<br>duoti parodymus ir dalyvauti<br>baudžiamajame procese tiriant<br>nusikaltimus, susijusius su šio<br>verslo organizavimu | Vidaus reikalų ministerija,<br>Teisingumo ministerija, visuomeninė<br>organizacija Dingusių žmonių šeimų<br>paramos centras | 2002 metai      | paprastosios            | 3          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | iš viso                 | 3          | –          | –          |
| 33. Apibendrinti užsienio vals-<br>tybių teisinę prekybos žmonė-mis<br>ir prostitucijos, smurto ir prievartos<br>prieš moteris preven-cijos ir<br>kontrolės reguliavimo patirtį ir<br>pateikti Lietuvos Respublikos<br>Vyriausybei pasiūlymus dėl<br>specialių teisės aktų rengimo<br>tikslingumo               | Vidaus reikalų ministerija,<br>visuomeninė organizacija<br>Nusikalstamumo prevencijos<br>Lietuvoje centras                  | 2003 metai      | paprastosios            | –          | 5          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | iš viso                 | –          | 5          | –          |
| Iš viso pagal 32 ir 33 punktus                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                             |                 | paprastosios            | 3          | 5          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | iš viso                 | 3          | 5          | –          |
| VI. ORGANIZACINĖS TAKTINĖS KOVOS SU PREKIAUJANČIOMIS ŽMONĖMIS STRUKTŪROMIS IR ASMENIMIS PRIEMONĖS                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                             |                 |                         |            |            |            |
| 34. Stiprinti valstybės sienos<br>perėjimo kontrolę, sukurti                                                                                                                                                                                                                                                    | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                  | 2002–2004 metai | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |                 | nepaprastosios          | –          | –          | 200        |

8  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                             | Vykdymo laikas                                                                                                                                           | Išlaidos (tūkst. litų)  |                |            |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|----------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          | ekonominė klasifikacija | 2002 metai     | 2003 metai | 2004 metai |
| Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos bendrą kompiuterinę asmenų, sulaikytų su suklastotais dokumentais, įtariamų sąvadavimu, dingusių be žinios, deportuotų iš užsienio valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos, duomenų bazę |                                                                                                                                                          | iš viso                 | –              | –          | 200        |
| 35. Siekiant mažinti prostitucijos verslo plitimą, organizuoti specialias tikslines operacijas                                                                                                                                                                    | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                               | 2002–2004 metai         | paprastosios   | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | iš viso        | –          | –          |
| 36. Sukurti taktinės ir strateginės informacijos apie asmenis, prekiaujančius žmonėmis, rinkimo, analizės ir naudojimo sistemą, užtikrinti šios sistemos techninį funkcionavimą                                                                                   | Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras | 2003 metai              | paprastosios   | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | nepaprastosios | –          | 300        |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | iš viso        | –          | 300        |
| 37. Sudaryti darbo grupę atitinkamos informacinės sistemos, skirtos teisėsaugos institucijų veiklai koordinuoti, koncepcijai parengti                                                                                                                             | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                               | 2002 metai              | paprastosios   | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | iš viso        | –          | –          |
| 38. Parengti atitinkamos informacinės sistemos projektą                                                                                                                                                                                                           | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                               | 2002 metai              | paprastosios   | 35         | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | iš viso        | 35         | –          |
| 39. Sukurti valstybinę dingusių be žinios asmenų paieškos sistemą                                                                                                                                                                                                 | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                               | 2002–2003 metai         | paprastosios   | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | nepaprastosios | 350        | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | iš viso        | 350        | –          |
| 40. Sudaryti specialistų grupę pasiūlymams dėl dingusių be žinios asmenų paieškos sistemos parengti                                                                                                                                                               | Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras                                                               | 2002 metai              | paprastosios   | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | nepaprastosios | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                         | iš viso        | –          | –          |
| 41. Sukurti duomenų apie                                                                                                                                                                                                                                          | Teisingumo ministerija, Vidaus                                                                                                                           | 2002 metai              | paprastosios   | 15         | –          |

9  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                                                                                                                                                                    | Vykdytojai                                                                                                                                        | Įvykdymo laikas | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios iš viso  | –<br>15    | –<br>–     | –<br>–     |
| agentūros, firmas ir kitas organizacijos ar privačius asmenis, siūlančius darbą užsienyje, bazę                                                                                                                                          | reikalų ministerija, viešojo įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras |                 |                         |            |            |            |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios iš viso  | –          | –          | –          |
| 42. Pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl dorovės policijos organizavimo tikslingumo                                                                                                                                  | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                        | 2002 metai      | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios iš viso  | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 |                         |            |            |            |
| 43. Sudaryti darbo grupę naujų informacijos technologijų naudojimo nelegaliam žmonių gabenimui seksualinio išnaudojimo tikslais mastui iširti, remiantis šiais tyrimais, parengti atitinkamas priemones                                  | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                        | 2003 metai      | paprastosios            | 10         | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios iš viso  | –<br>10    | –<br>–     | –<br>–     |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 |                         |            |            |            |
| Iš viso pagal 34–43 punktą                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                   |                 | paprastosios            | 60         | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios iš viso  | 350<br>410 | 300<br>300 | 200<br>200 |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 |                         |            |            |            |
| VII. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                   |                 |                         |            |            |            |
| 44. Parengti ir įgyvendinti priemones pagerinti bendradarbiavimui su valstybių, pasirašiusių teisinės pagalbos sutartis, atitinkamomis teisėsaugos institucijomis keičiantis informacija apie susijusią su prostitucija prekybą žmonėmis | Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija                                                                  | 2002–2004 metai | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios iš viso  | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 |                         |            |            |            |
| 45. Numatyti ir įgyvendinti tikslines priemones tobulinti                                                                                                                                                                                | Vidaus reikalų ministerija                                                                                                                        | 2002–2004 metai | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                   |                 | nepaprastosios          | –          | –          | –          |

10  
(2 priedas)

| Priemonės pavadinimas                                                                             | Vykdymo laikas                                                                                                               | Išlaidos (tūkst. litų)  |            |            |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                   |                                                                                                                              | ekonominė klasifikacija | 2002 metai | 2003 metai | 2004 metai |
| bendradarbiavimui su Interpolu ir Europolu, kovojant su prekyba žmonėmis                          |                                                                                                                              | iš viso                 | –          | –          | –          |
| 46. Parengti priemonės IV pasaulinės Jungtinių Tautų moterų konferencijos nuostatomis įgyvendinti | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija | 2002 metai              |            |            |            |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | paprastosios            | 10         | –          | –          |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
| 47. Išanalizuoti Europos Sąjungos finansuojamų projektų „Stop“ ir „Dafni“ įgyvendinimo patirtį    | Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                                         | 2002 metai              |            |            |            |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
| 48. (Neteko galios)                                                                               |                                                                                                                              | iš viso                 | –          | –          | –          |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | paprastosios            | –          | –          | –          |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | nepaprastosios          | –          | –          | –          |
| Iš viso visoms priemonėms                                                                         |                                                                                                                              | iš viso                 | –          | –          | –          |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | paprastosios            | 495,5      | 592,5      | 556,5      |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | nepaprastosios          | 350        | 600        | 500        |
|                                                                                                   |                                                                                                                              | iš viso                 | 845,5      | 1192,5     | 1056,5     |

Iš viso programai įgyvendinti reikia 3094,5 tūkst. litų.

*Priedo pakeitimai:*

Nr. [123](#), 2003-01-28, Žin., 2003, Nr. 11-420 (2003-01-31)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [123](#), 2003-01-28, Žin., 2003, Nr. 11-420 (2003-01-31)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2002 M. SAUSIO 17 D. NUTARIMO

NR. 62 „DĖL PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS

2002-2004 METŲ PROGRAMOS" PAKEITIMO

\*\*\* Pabaiga \*\*\*

Redagavo: Angonita Rupšytė (2003-02-04)  
[anrups@lrs.lt](mailto:anrups@lrs.lt)